

מכתם לדוד

ספר זכרון הרב דוד אוקס ז"ל
(תרס"ה—תשל"ה)

בעריכת

יצחק ד. גילת אליעזר שטרן



אוניברסיטת בר-אילן • רמת-גן, תשל"ח

אוניברסיטת בר-אילן • רמת-גן

התקין לדפוס : ישראל תא-שמע



כל הזכויות שמורות להוצאת אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן
Copyright 1977 by Bar-Ilan University, Ramat-Gan

נרפס במדינת ישראל Printed in Israel
דפוס "דף-חן" בע"מ, ירושלים

עם הספר

שלושה דברים בולטים בעולמו של הרב ד"ר דוד אוקס זצ"ל: התורה, ההנהגה והחינוך. וכולם דבוקים ומשולבים זה בזה. בכל מקום שאתה מוצא את תורתו ומדעו של הרב אוקס זצ"ל — באוניברסיטה, במערכת החינוך ובין בני קהלתו — שם אתה מוצא את סמכותו התורנית, את אישיותו המחנכת ואת מנהיגותו הנערצת. בכל מעגלי חייו שמשו למדנותו ורוחב דעתו תשתית למסכת יצירתו ופעליו בתחומי ההנהגה הרוחנית והחינוך, אשר זכרם לא יסוף מבינינו.

מתוך הוקרה לזכרו הדגול של המנוח חברו יחד מוקיריו, רעיו ותלמידיו, מעולם התורה והמחקר ומשדה החינוך, להקים לו שם בספר זכרון מוקדש לתחומים אשר רוחו הגדולה של המנוח היתה קרובה אליהם.

כן החליט סינאט אוניברסיטת בר-אילן ליסד קתדרה לחקר דרכי ההוראה של למודי קודש, על שם הרב ד"ר דוד אוקס זצ"ל, אשר תפעל לקידום חקר הדידקטיקה של הלימודים התורניים ותכניות הלימודים שלהם.

תודתנו וברכתנו הנאמנות לכל האישים המשתתפים בקובץ, המאוחדים בהוקרתם למנוח; לאוניברסיטת בר-אילן ולהנהלת הקתדרה על סיועם למימון הוצאת הספר לאור; לד"ר ישראל תא-שמע על תרומתו הרבה לעריכה הסופית של הספר. ברכה מיוחדת לגב' גרדה אוקס, אשת חבר כחבר, על עזרתה הרבה להפעלתה של הקתדרה בדרך שתהא תפארת לעושייה ותפארת לה מן האדם.

יצחק ד. גילת אליעזר שטרן

ל"ג בעומר תשל"ח

תוכן העניינים

לזכרו :

11	הרב ד"ר דוד אוקס ז"ל — קווים לדמותו	מרדכי אליאב
26	רשימת פרסומים של הרב ד"ר דוד אוקס ז"ל	

דברי תורה :

31	הרב עובדיה יוסף דין המשכימים-קום לענין ק"ש ותפילה	(ראשל"צ, הרב הראשי לישראל)
35	הרב שאול ישראלי תקיעת שופר בר"ה שחל להיות בשבת	
39	הרב ד"ר ד. אוקס ז"ל נשיאת-כפיים בתפילת נעילה ביום הכיפורים	
45	שמואל י. שפרבר בדין הזכרת טל	
47	יצחק ש. לנגה לענין שורש מצות חינוך	

דברי מחקר :

55	יוסף תבורי לסדרן של המשניות בפרק א' של מסכת ביצה	
68	צבי א. שטיינפלד "הודאה ממין הטענה" או "הודאה מן הטענה"	
77	דניאל שפרבר מחקרים בכרונולוגיה תלמודית — א'	
86	ידידיה דינרי "רבי שלח מזוזה לארטבן...". (ירו' פאה, א', א')	
106	צבי מ. רבינוביץ קטעי גניזה למדרש משלי	
120	יזנה פרנקל צורות חיצוניות לעומת ערכים פנימיים	
137	יהונתן עץ-חיים חומר סבוראי כגורם לסוגיות מוחלפות	
153	עזריאל הילדסהיימר למבנה הספר "הלכות פסוקות"	
172	צבי גרונר תשובות לרב האי גאון בענין תפילין	
182	חיים י. לוין שיטת הרמב"ם בחמץ נוקשה	
189	נפתלי וידר עבר ועתיד בנוסח "כל גדריו"	
210	יצחק ד. גילת מדרש הכתובים בתקופה הבתר-תלמודית	
232	ישראל מ. תא-שמע מצה מלוחה בפסח	
242	מרדכי ברויאר "מנעו בניכם מן ההגיון"	

דברי חינוך :

265	על התפילה והחינוך לתפילה	אברהם זלקין
274	האוקימתא והוראתה	אברהם רון

287	הערה	יצחק גילת
290	תשובה	אברהם רון
291	דרכי ההסבר הדידקטי ב"משנה תורה" לרמב"ם	דב רפל
299	לתולדותיו של בית המדרש לרבנים בברלין	אליעזר שטרן
321	צמיחתו והתפתחותו של חינוך הבנות ב"עדה החרדית"	רפאל שגלר
342	מקומם של לימודי הקודש בבית הספר הישראלי	משה ארנד
	מערכת הפעילות שמחוץ לתכנית הלימודים	מרים שמידע
358	בבית הספר העל-יסודי	
369	הרהורים על חינוכו — והתחנכותו — של המחנך	עמנואל יפה (ז"ל)